

Nogmaals de dotters van het zoetwatergetijdengebied

door

C. G. G. J. VAN STEENIS & J. MENNEMA
(Rijksherbarium, Leiden)

Zoals uit vorige publicaties is gebleken (VAN STEENIS, 1968; MENNEMA, 1968) verschilden wij met Mej. SMIT (1968) van mening ten aanzien van haar opvattingen over de dotters van het zoetwatergetijdengebied. Het belangrijkste bezwaar gold het in haar publicatie op p. 290 gestelde: „The very tall quite erect plants of populations in the Biesbosch also rooted at the nodes, but never produced new plants; the upright stems dried out after flowering, together with the young plants formed at their nodes”.

Wij meenden te hebben aangetoond, dat zowel in de Biesbosch als langs de Oude Maas aan de knopen van de door de getijdenbeweging neergeslagen bloeistengels dichte bundels van wortels kunnen ontstaan, de „dotterspinnen”, die voor een vegetatieve vermeerdering zorgdragen. In haar jongste publicatie deelt nu ook Mej. SMIT (1970) dit inzicht: „Onder natuurlijke omstandigheden lijkt het zeer waarschijnlijk, dat b.v. onder invloed van de beweging van het water (Biesbosch, zoetwatergetijdengebied!) deze bloeistengels niet rechtop blijven staan en vaak zelfs afbreken; hierdoor komen de knopen met de wortels los van de moederplant en kunnen nieuwe planten gevormd worden”.

Mej. Smit gaat echter nog niet zo ver, dat zij met ons het standpunt van Dr. Ir. I. S. Zonneveld steunt, dat deze wijze van vermeerdering en verspreiding de voornaamste, misschien wel de enige is van *Caltha* in het zoetwatergetijdengebied, waar zeker in de lage rietgorzen kiemplanten door de getijdenbeweging geen kans zouden hebben om op te groeien. Dit past ook niet in haar conceptie om de dotterplanten met vegetatieve voortplanting te beschouwen als een variëteit van *Caltha palustris*, nl. *C. palustris* L. var. *radicans* (Forst.) Beck. Hiertoe behoren volgens haar niet alleen de dotters uit het zoetwatergetijdengebied, maar ook uit Ulvenhout: lage, armbloemige planten, die kruipende bloeistengels tot 1 m lengte kunnen vormen.

Deze Ulvenhoutse exemplaren voldoen volgens Mej. Smit aan de beschrijving van Forster van *Caltha radicans*, door Beck als variëteit van *C. palustris* beschouwd, en

komen sterk overeen met de door REESE (1954) op p. 254, fig. 19 beschreven en afgebeelde plant. Wat de interpretatie van deze figuur en de bijbehorende tekst betreft, kan het „blaadje”, dat bijna — de stengel zet zich nog voort! — aan het eind van de kruipende stengel in de oksel van een ander blad is ontsproten, inderdaad ook een groepje kokervruchten zijn, temeer daar Reese de term „Blütensprosse” gebruikt.

Mogen de Ulvenhoutse exemplaren worden gerekend tot de variëteit *radicans*, dit geldt zeker niet voor de dotters van het getijdengebied, die in aanleg niet prostraat, maar erect en bovendien niet armbloemig zijn. In de hogere rietgorzen en ook in de ruigten en grienden, waar de invloed van de getijdenbeweging niet of nauwelijks merkbaar is, vertoont *Caltha* zich als een hoge, goed ontwikkelde plant. Eerst als in de lager liggende gebieden door de getijdenbeweging de rechtopstaande bloeistengel wordt neergeslagen, gaan zich dotterspinnen vormen. Dit is iets geheel anders dan een van oorsprong kruipende stengel met wortelende knopen, die ook tot vegetatieve vermeerdering kan komen.

Literatuur

MENNEMA, J., 1968. „Dotterspinnen” ook aan de Oude Maas. *Gorteria* 4(5), p. 65—66.

REESE, G., 1954. Euploidie, Aneuploidie und B-Chromosomen bei *Caltha palustris* L. *Planta* 44, p. 203—268.

SMIT, P. G., 1968. Taxonomical and ecological studies in *Caltha palustris* L. II. *Proc. Kon. Ned. Akad. Wet. C.* 71, p. 280—292.

—, 1970. De dotterbloem in Nederland. *Gorteria* 5(1), p. 10—15.

STEENIS, C. G. G. J. VAN, 1968. De vegetatieve vermenigvuldiging en verspreiding van *Caltha palustris* L. in de Biesbosch. *Gorteria* 4(5), p. 62—64.

Summary

The authors do not agree with the conception held by Miss SMIT (1970) that all the specimens of *Caltha palustris* in the Netherlands with a vegetative propagation belong to *C. palustris* L. var. *radicans* (Forst.) Beck. The plants in the lower regions of the tidal fresh water area never possess a prostrate stem, but the high, erect, flowering stem can be struck down by the movement of the water.